

EU-nämndens verksamhet riksmötet 2020/21

EU-nämndens verksamhetsområde

Regeringens informations- och samrådsskyldighet gentemot riksdagen i EU-frågor är sedan den 1 januari 2003 reglerad i regeringsformen. Regeringen ska fortlöpande informera riksdagen och samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen. Närmare bestämmelser om denna skyldighet finns i riksdagsordningen. För samråd ska riksdagen för varje valperiod inom sig tillsätta en nämnd för Europeiska unionen (EU-nämnden). Regeringen ska samråda med EU-nämnden om hur förhandlingarna ska föras inför besluten i rådet. Regeringen ska också samråda med nämnden inför möten och beslut i Europeiska rådet.

EU-nämndens sammansättning

Under riksmötet 2020/21 hade EU-nämnden den sammansättning som framgår nedan. Fem av ledamöterna tillhörde Socialdemokraterna, fyra Moderaterna, tre Sverigedemokraterna, en Centerpartiet, en Vänsterpartiet, en Kristdemokraterna, en Liberalerna och en Miljöpartiet. Ordförande för EU-nämnden var Åsa Westlund (S) t.o.m. den 16 oktober 2020. Hon efterträddes av Pyry Niemi (S) fr.o.m. den 30 oktober 2020, vice ordförande var Annika Qarlsson (C), och andre vice ordförande var Jessika Roswall (M).

För att säkra bemanningen i EU-nämnden under coronapandemin utökades under våren 2020 antalet suppleantplatser i EU-nämnden, och i princip alla ledamöter gavs därigenom möjlighet att tjänstgöra i alla utskott och EU-nämnden. Dessa extra suppleantplatser i EU-nämnden behölls under riksmötet 2020/21.

Ledamöter

Åsa Westlund (S), ordförande t.o.m. 2020-10-16

Pyry Niemi (S), ordförande fr.o.m. 2020-10-30

Annika Qarlsso (C), förste vice ordförande

Jessika Roswall (M), andre vice ordförande

Björn Wiechel (S)

Helena Bouveng (M)

Martin Kinnunen (SD)

Markus Selin (S)

Ilona Szatmari Waldau (V)

Jessica Rosencrantz (M)

Ludvig Aspling (SD)

Maria Strömkvist (S)

Désirée Pethrus (KD), t.o.m. 2021-02-11

Sofia Damm (KD), fr.o.m. 2021-03-03

Monica Haider (S), fr.o.m. 2021-09-02

Tina Acketoft (L), t.o.m. 2021-04-06

Maria Nilsson (L), fr.o.m. 2021-09-02

Johnny Skalin (SD), t.o.m. 2021-01-05

Charlotte Quensel (SD), fr.o.m. 2021-01-15

Amanda Palmstierna (MP)

Jan Ericson (M)

Suppleanter

Björn Petersson (S)

Ann-Sofie Lifvenhage (M)

Mathias Tegnér (S), t.o.m. 2020-12-01

Monica Haider (S), fr.o.m. 2020-12-01 t.o.m. 2021-09-01

Olle Thorell (S) fr.o.m. 2021-09-02

Arin Karapet (M), t.o.m. 2021-02-18

Katarina Brännström (M), fr.o.m. 2021-02-18

Björn Söder (SD)

Dag Larsson (S)

Johan Hedin (C)
Jonas Sjöstedt (V), t.o.m. 2020-11-03
Lotta Olsson (M)
Roger Hedlund (SD)
Leif Nysmed (S)
Hampus Hagman (KD)
Azadeh Rojhan Gustafsson (S)
Bengt Eliasson (L)
Eric Westroth (SD)
Elisabeth Falkhaven (MP)
Erik Ottoson (M)
Alexandra Völker (S)
Denis Begic (S), fr.o.m. 2020-10-07
Pia Nilsson (S)
Anna Vikström (S)
Johan Andersson (S)
Daniel Andersson (S)
Johan Hultberg (M)
Maria Stockhaus (M)
Åsa Coenraads (M), fr.o.m. 2020-12-16
Alexandra Anstrell (M)
Mikael Damsgaard (M)
Hans Rothenberg (M)
Tobias Billström (M)
Jan R Andersson (M)
Josefin Malmqvist (M)
Lotta Finstorp (M), t.o.m. 2021-01-31
Ann-Britt Åsebol (M), fr.o.m. 2021-02-18
Robert Stenkvist (SD)
Jonas Andersson i Lingham (SD)
Patrick Reslow (SD)
Sven-Olof Sällström (SD)
Linda Lindberg (SD)
Jonas Andersson i Skellefteå (SD)
Per Ramhorn (SD)
Carina Ståhl Herrstedt (SD)

Alexander Christiansson (SD)
Markus Wiechel (SD)
Lars Andersson (SD)
Josef Fransson (SD)
Adam Marttinen (SD)
Tobias Andersson (SD)
Angelica Lundberg (SD)
Staffan Eklöf (SD)
Jimmy Ståhl (SD)
Robert Halef (KD)
Kjell-Arne Ottosson (KD)
Fredrik Malm (L)
Nina Lundström (L)
Roger Haddad (L)
Annika Hirvonen (MP)
Martina Johansson (C)
Magnus Ek (C)
Per Lodenius (C)
Catarina Deremar (C), fr.o.m. 2021-01-01
Martin Ådahl (C)
Jens Holm (V)
Nooshi Dadgostar (V)
Daniel Riazat (V)
Barbro Westerholm (L)
Gulan Avci (L)
Mats Persson (L)
Johan Pehrson (L)
Joar Forssell (L)
Lina Nordquist (L)
Helena Gellerman (L)
Maria Malmer Stenergard (M)
Elisabeth Svantesson (M)
John Widegren (M)
Maria Gardfjell (MP)
Karolina Skog (MP)
Ida Drougge (M)

Lars Adaktusson (KD)
Ida Gabrielsson (V)
Ali Esbati (V)
Karin Rågsjö (V)
Lorena Delgado Varas (V)
Linda Westerlund Snecker (V)
Vasiliki Tsouplaki (V)
Lorentz Tovatt (MP)
Anna Sibinska (MP)
Mats Berglund (MP)
Emma Hult (MP)
Ulla Andersson (V)
Hans Eklind (KD)
Camilla Brodin (KD)
Marie-Louise Hänel Sandström (M)

Kansli

Nämnden biträdades av ett kansli bestående av
Johanna Möllerberg Nordfors, kanslichef
Christina Hammarstedt, föredragande
Caroline Jender Pamrin, föredragande
Sara Rosenmüller, föredragande
Helena Fridman Konstantinidou, handläggare
Filip Garpenby, assistent
Caroline Hägerhäll, assistent.

EU-nämndens verksamhet

Sammanträden och utskick

Under riksmötet 2020/21 höll EU-nämnden 57 protokollförda sammanträden mellan den 11 september 2020 och 3 september 2021. Av dessa hölls 21 under hösten 2020 och 36 under våren och sommaren 2021. EU-nämnden sammanträdde sammanlagt 80 timmar, varav 32 timmar under hösten 2020 och 48 timmar under våren och sommaren 2021. Av de 57 protokollförda sammanträdena som ägde rum under riksmötet var två med fysisk närvaro, fem telefonsammanträden, åtta med både fysisk och digital närvaro samt 42 med enbart digital närvaro.

Enligt praxis har EU-nämnden även före pandemin sammanträtt på distans under särskilda omständigheter, t.ex. under pågående möte i ministerrådet. Den 17 juni 2020 trädde en ny bestämmelse i riksdagsordningen i kraft (tilläggsbestämmelse 17.16.1). EU-nämnden ska enligt den nya bestämmelsen få medge deltagande på distans om det finns särskilda skäl för det. EU-nämndens beslut behöver inte föregås av ett beslut från riksdagen eller talmannen.

Inför EU-nämndens sammanträden under riksmötet 2020/21 gjordes 115 utskick med sammanträdesmaterial, samt 15 utskick med sent inkommet material. Sammanträdesmaterial och protokoll publicerades på riksdagens webbplats. Uppteckningarna från nämndens sammanträden är tillgängliga på riksdagens webbplats. Dessa uppteckningar ingår i riksdagstrycket.

Regeringens samråd och information med EU-nämnden inför möten i ministerrådet och inför ministrarnas videomöten

Regeringen samrådde med EU-nämnden inför samtliga ordinarie ministerrådsmöten under riksmötet. En dagordning för ett ministerrådsmöte kan involvera flera statsråd. Under riksmötet 2020/21 informerade och samrådde regeringen genom ansvariga ministrar med EU-nämnden inför ordinarie ministerrådsmöten vid totalt 42 tillfällen. Regeringen representerades i statsrådets ställe av statssekreterare vid sex tillfällen.

Den pågående pandemin har också innevarande riksmöte präglat nämndens arbetssätt. EU-nämnden har i största möjliga mån haft sammanträden digitalt. En stor del av de ordinarie ministerrådsmötena har också detta riksmöte ersatts av videomöten mellan ministrar.

Under riksmötet 2020/21 informerade och samrådde regeringen genom ansvariga ministrar med EU-nämnden inför videomöten mellan ministrar vid totalt 48 tillfällen. Regeringen representerades i statsrådets ställe av statssekreterare vid sju tillfällen. Åtterrapporering från ministerrådsmöten, informella ministermöten och videomöten mellan ministrar sker muntligen såväl som skriftligen till nämnden.

Regeringens information och samråd inför extra möten i ministerrådet och inför ministrarnas extra videomöten

Utöver de ordinarie råds- och videomötena har det tillkommit sex extrainsatta möten under riksmötet 2020/21. Den 30 oktober 2020 informerade och samrådde statssekreterare Tobias Lundin Gerdås med EU-nämnden inför ett extrainsatt videomöte med anledning av EU:s roll i att stärka WHO samt en strategi om inskränkningar i den fria rörligheten med anledning av covid-19-pandemin. Den 6 november informerade och samrådde justitie- och migrationsminister Morgan Johansson med EU-nämnden inför ett extrainsatt videomöte med anledning av migrations- och asylpakten. Den 27 november 2020 informerade och samrådde statssekreterare Max Elger med EU-nämnden inför ett extrainsatt videomöte med anledning av ett förlikningsmöte om den allmänna budgeten. Den 18 maj 2021 informerade och samrådde utrikesminister Ann Linde på distans med EU-nämnden inför ett extrainsatt videomöte med anledning av utvecklingen i Mellanöstern. Den 17 augusti 2021 informerade och samrådde kabinettssekreterare Robert Rydberg med EU-nämnden inför ett extrainsatt videomöte med anledning av situationen i Afghanistan. Den 30 augusti 2021 informerade och samrådde justitie- och migrationsminister Morgan Johansson med EU-nämnden inför ett extrainsatt rådsmöte med anledning av migrationssituationen kopplad till Afghanistan.

Regeringens samråd och information med EU-nämnden inför möten i Europeiska rådet och inför videomöten mellan EU:s stats- och regeringschefer

Statsminister Stefan Löfven informerade och samrådde med nämnden under riksmötet 2020/21 inför samtliga möten i Europeiska rådet samt inför informella möten mellan EU:s stats- och regeringschefer och videomöten mellan EU:s stats- och regeringschefer. Vid ett tillfälle ersattes statsminister Stefan Löfven av statsrådet Hans Dahlgren. Antalet extra möten i kretsen av stats- och regeringschefer förklarades av behovet av att ledarna gavs möjlighet att diskutera den pågående pandemin.

Följande möten ägde rum i Europeiska rådet och mellan EU:s stats- och regeringschefer under riksmötet 2020/21:

- extra möte i Europeiska rådet den 1–2 oktober 2020
- Europeiska rådet den 15–16 oktober 2020
- extra videomöte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 29 oktober 2020
- extra videomöte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 19 november 2020
- Europeiska rådet den 10–11 december 2020
- extra videomöte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 21 januari 2021

- extra videomöte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 25–26 februari 2021
- videomöte mellan EU:s stats och regeringschefer den 25–26 mars 2021
- extra videomöte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 8 maj 2021
- extra möte i Europeiska rådet den 25 maj 2021
- Europeiska rådet den 24–25 juni 2021.

Återrapportering ägde rum efter samtliga möten, antingen i kammaren eller i nämnden. Återrapporteringen i nämnden ägde rum digitalt den 6 oktober efter mötet i Europeiska rådet den 1–2 oktober, den 6 november efter videomötet mellan EU:s stats- och regeringschefer den 29 oktober, den 22 januari efter videomötet mellan EU:s stats- och regeringschefer den 21 januari, den 30 mars efter videomötet mellan EU:s stats- och regeringschefer den 25–26 mars, den 11 maj efter videomötet mellan EU:s stats- och regeringschefer den 8 maj och den 1 juli efter mötet i Europeiska rådet den 24–25 juni. Vid två utav dessa tillfällen ersattes statsminister Stefan Löfven av statsrådet Hans Dahlgren.

Information i EU-nämnden

Den 24 december 2020 presenterade de förhandlande parterna ett utkast till samarbetsavtal mellan EU och Euratom, å ena sidan, och UK, å andra sidan. Därutöver presenterades ett utkast till informationssäkerhetsavtal samt ett utkast till kärnenergiavtal som kompletterar det breda handels- och samarbetsavtalet. Ett skriftligt samråd med EU-nämnden hölls inför att dessa beslut skulle godkännas. Den 28 december informerade EU-ministern nämnden per telefon om frihandelsavtalet mellan EU och Förenade kungariket.

Skriftliga samråd

Utöver regeringens samråd och information vid EU-nämndens sammanträden har regeringen skriftliga samråd med nämnden, dels om s.k. listor med troliga A-punkter (A-punkter avser de beslut där en överenskommelse har nåtts i ett tidigare skede i beslutsprocessen och som ska antas formellt av rådet), dels om vissa beslut inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp). Skriftliga samråd med EU-nämnden hålls även om beslut som tas i ministerrådet via skriftliga procedurer. Med anledning av covid-19-pandemin gjordes tillfälliga revideringar av rådets arbetsordning. Rådets arbetsordning ändrades tillfälligt så att det omröstningsförfarande som gäller för antagande av den berörda rättsakten också ska gälla för beslutet om skriftlig procedur när detta fattas av Coreper. Detta medförde att A-punktslistor inte antogs formellt av rådet utan frågorna hanterades separat genom beslut via en skriftlig procedur.

Under riksmötet 2020/21 höll regeringen skriftliga samråd med EU-nämnden vid totalt 337 tillfällen, varav 54 innehöll listor med troliga A-punkter. Ett skriftligt samråd kan innehålla flera annoteringar inom samma ämnesområde.

Övrigt

Den 2 oktober 2020 informerade och samrådde kabinetssekreterare Robert Rydberg med nämnden inför beslut i rådet genom ett skriftligt förfarande med anledning av situationen i Belarus.

Cosac

Konferensen mellan de parlamentariska organen för EU-frågor vid Europeiska unionens parlament (Cosac) upprättades 1989 och är ett forum för kontakter och diskussioner mellan Europaparlamentet och de nationella parlamentens särskilda organ för EU-frågor.

Cosac äger som huvudregel rum fyra gånger per år: två ordförandemöten och två plenarmöten. Vid ordförandemötet deltar ordförande och vice ordförande i varje EU-utskott, och vid plenarmötet deltar sex delegater från varje nationellt parlament, sex delegater från Europaparlamentet och tre observatörer från kandidatländernas parlament. Representanter vid Cosacs möten kan inte binda sitt nationella parlament. Värdskapet för Cosac följer av ordförandeskapet i EU:s ministerråd, roterar halvårsvis och arrangeras av det EU-ansvariga organet i ordförandelandets parlament. Spridningen av covid-19 påverkade möjligheten att hålla fysiska möten, och därför hölls mötena digitalt.

- Cosacs ordförandemöte den 14 september 2020. Vid mötet diskuterades konsekvenserna av covid-19-pandemin och dess effekter. Den svenska delegationen bestod av förste vice ordförande Annika Qarlsson (C).
- Cosacs plenarmöte den 30 november–1 december 2020. Vid mötet diskuterades de transatlantiska relationerna. Den svenska delegationen bestod av ordförande Pyry Niemi (S), andre vice ordförande Jessika Roswall (M), Helena Bouveng (M), Maria Strömkvist (S), Olle Thorell (S) och Martin Kinnunen (SD).
- Cosacs ordförandemöte den 11 januari 2021. Vid mötet diskuterades Portugals ordförandeskapsprogram, Europas återhämtningsplan samt sociala Europa. Den svenska delegationen bestod av ordförande Pyry Niemi (S).
- Cosacs plenarmöte den 31 maj–1 juni 2021. Vid mötet diskuterades sociala Europa, genomförandet av de nationella återhämtningsplanerna samt konferensen om Europas framtid. Den svenska delegationen bestod av ordförande Pyry Niemi (S), förste vice ordförande Annika Qarlsson (C), andre vice ordförande Jessika Roswall (M) och Helena Bouveng (M).
- Cosacs ordförandemöte den 19 juli 2021. Vid mötet diskuterades ordförandeskapets prioriteringar samt cybersäkerhet. Den svenska delegationen bestod av andre vice ordförande Jessika Roswall (M).

Utöver dessa möten har det inom ramen för Cosac även förekommit andra digitala möten.

- Möte med Michel Barnier den 17 september 2020. Den svenska delegationen bestod av ordförande Åsa Westlund (S).

- Möte med Vera Jourova och Didier Reynders den 29 oktober 2020. Den svenska delegationen bestod av förste vice ordförande Annika Qarlsson (C).
- Möte med Margrethe Vestager den 23 november 2020. Den svenska delegationen bestod av förste vice ordförande Annika Qarlsson (C).
- Möte med Michel Barnier den 25 januari 2021. Den svenska delegationen bestod av ordförande Pyry Niemi (S) och andre vice ordförande Jessika Roswall (M).
- Möte med Vera Jourova den 28 januari 2021. Den svenska delegationen bestod av ordförande Pyry Niemi (S) och förste vice ordförande Annika Qarlsson (C).
- Möte med EU-utskottens ordförande den 6 april 2021 (framtidskonferensen). Den svenska delegationen bestod av andre vice ordförande Jessika Roswall (M).

Konferensen om Europas framtid (framtidskonferensen) är en rad debatter och diskussioner där många olika aktörer har möjlighet att delta. Inom ramen för framtidskonferensen kommer flera plenarförsamlingar att äga rum. Plenarförsamlingen består av företrädare för Europaparlamentet, rådet och Europeiska kommissionen samt företrädare för alla nationella parlament samt andra aktörer, t.ex. medborgare. Riksdagens delegation består av fyra ledamöter varav två från EU-nämnden: andre vice ordförande Jessika Roswall (M) och Anna Vikström (S). Under riksmötet 2020/21 ägde en plenarförsamling rum den 18–19 juni. Inför den plenarförsamlingen anordnade ordförandeskapet ett förmöte för de nationella parlamentens delegationer.

Utrikes resor

På grund av den rådande pandemin förekom inga utrikes resor.

Inkommande besök

På grund av den rådande pandemin tog EU-nämnden inte emot några fysiska besök under riksmötet 2020/21. Däremot förekom digitala möten där nämndens ledamöter och suppleanter välkomnades att delta. Riksdagens talman stod värd för några besök där nämndens presidium inbjöds att delta.

Följande besök ägde rum under riksmötet 2020/21:

- videomöte med kommissionstjänstemän den 24 november 2020
- videomöte med kommissionär Vera Jourova den 20 januari 2021
- videomöte med kommissionär Virginijus Sinkevičius den 14 juni 2021
- videomöte med Litauens president Gitanas Nausėda den 16 juni 2021
- videomöte med Lettlands president Egils Levits den 21 juni 2021
- Tysklands president Frank-Walter Steinmeier den 7 september 2021.